

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QO‘QON DAVLAT UNIVERSITETI**

**“TASDIQLAYMAN”
Qo‘qon davlat universiteti
rektori D.Sh.Xodjaeva
2026-yil 6-mart**

**60110700 –FIZIKA VA ASTRONOMIYA TA‘LIM YO‘NALISHI
BITIRUVCHI KURS TALABALARI UCHUN “MAXSUS (MAJBURIY)
FANLARDAN”
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYA SINOV LARI DASTURI VA
BAHOLASH MEZONI**

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar soha
Ta‘lim sohasi:	110000 – Pedagogika
Ta‘lim yo‘nalishi:	60110700 – Fizika va astronomiya

QO‘QON-2026

Ushbu dasturda 60110700 – Fizika va astronomiya ta’lim yo’nalishi talabalari uchun “Umumiy fizika”, “Astronomiya kursi”, “Umumiy pedagogika”, “Umumiy psixologiya” fanlari bo’yicha yakuniy davlat attestatsiyasini o’tkazish tartibi, baholash mezonlari, savollari va o’quv adabiyotlar hamda elektron ta’lim resurslari ro’yxati keltirilgan.

Tuzuvchilar:	M. Qo’chqorov	Qo’qon davlat universiteti Fizika va astronomiya kafedrası mudiri, dotsent, f-m.f.f.d.(PhD),
	I.Eshboltayev	Qo’qon davlat universiteti Fizika va astronomiya kafedrası professori, f-m.f.f.d. (PhD)
	N.Bozorov	Qo’qon davlat universiteti Fizika va astronomiya kafedrası professori, f-m.f.n.
	Z.A.Xolmatova	Qo’qon davlat universiteti Pedagogika kafedrası mudiri, (DSc), professor
	D.A.Solieva	Qo’qon davlat universiteti Psixologiya kafedrası mudiri, professor, ps.f.n.

Taqrizchilar:

	I.Kokanbayev	Qo’qon davlat universiteti Fizika va astronomiya kafedrası professori, f-m.f.n.
	R.Rasulov	Farg’ona davlat universiteti “Fizika” kafedrası professori, f-m.f.d.
	K.Nasriddinov	Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti Fizika kafedrası professori, fizika-matematika fanlari doktori
	N.Erkaboyeva	Qo’qon davlat universiteti Pedagogika va psixologiya fakulteti dekani, professor, p.f.d.

Qo’qon davlat universiteti Kengashining 2026-yil 6-mart 7-sonli - qarori bilan tasdiqlangan.

Umumiy fizika fanining mazmuni

Umumiy fizika fanini o'qitishdan maqsad - bo'lajak fizika o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini amalga oshirish. Umumiy fizika fanini o'qilish samaradorligini oshirishga imkon beradigan zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalari bilan tushuntirish sanaladi.

Umumiy fizika fanini o'qitishdan maqsad talabalarda. bo'lajak fizika o'qiluvchisiga zarur bo'lgan darajada makro va mikroduyoda sodir bo'ladigan harakat va uning turlari haqida fenomenologik bilim, ko'nikma va malakani shakillantirishdir.

Fanning vazifasi talabalarga umumiy fizikaga doir amaliy masb'ulotlarida o'zlashtirilgan barcha mavzular bo'yicha masalalar yechish, laboratoriya ishlarni tashkil qilish. O'tkazish hisob kitob ishlarini bajarish, ularga doir xulosalar chiqara olish, fizik qonuniyatlarni munosabatlar to'g'ri aniqlash kabilarni o'rgatishdan iborat.

Umumiy fizika fanidan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovining asosiy savollari.

1. Moddiy nuqtaning fazodagi harakatini tavsiflashning qanday usullari bor?
2. Moddiy nuqtaning o'rtacha tezlanishi qanday kattalik?
3. Tezlanish vektorining normal tashkil etuvchisi (normal tezlanish) nimani xarakterlaydi?
4. Qachon jismning tezlik va tezlanish vektorlari qarama-qarshi yo'nalgan bo'ladi?
5. Tezlanish vektorining tangensial tashkil etuvchisi (tangensial tezlanish) nimani xarakterlaydi?
6. Qanday harakatda tezlik va tezlanish o'zaro perpendekulyar yo'nalgan bo'ladi?
7. Jismning tezligi 3 marta oshsa, kinetik energiyasi qanday o'zagaradi?
8. Yer sirtida jismni qanday kuch ushlab turadi?
9. Yung moduli birligini ko'rsating
10. Noinersial sanoq sistemalari qanday sistemalar?
11. Qanday shart bajarilsa relyativistik mexanika qonunlari qo'llaniladi?
12. Qanday jism girooskop deb ataladi?
13. Shisha idishlarning biri suv bilan ikkinchisi simob bilan to'ldirildi. Birinchi idish suvga, ikkinchi idish simobga tushirilsa, qaysi biri cho'kadi?
14. Quyidagi jumlaning mazmuniga mos holda to'ldiring. Tebranishlarning muhitda tarqalish jarayoni ... deb ataladi.
15. Jismlarning fazodagi vaziyatini aniqlash uchun nimaga ega bo'lishimiz kerak?
16. Sanoq sistemasiga nimalar kiradi?
17. Moddiy nuqtaning x, y va z Koordinatalarning vaqt bo'yicha o'zgarish ifodasini aniqlang.
18. Klassik mexanikaga tegishli bo'lgan saqlanish qonuniga tegishli simetriyalar mavjud. Energiyaning saqlanish qonuniga simmetriyasini toping.

19. Poezd tezligi 90 km/soat bo'lsa, radiusi 0,6 m bo'lgan lokomotiv g'ildiragining aylanish chastotasini toping.
20. Kuchni o'lchovchi asbob- prujinali dinamometrning ishlash prinsipi nimaga asoslangan?
21. Fazo va vaqtning simmetriyasi deganda nima tushuniladi?
22. Jumlani mazmuniga mos holda to'ldiring. Impul'sning saqlanish qonuni ... natijasidir.
23. 3ϑ va ϑ tezlik bilan bir-birini quvib ketayotgan ikkita bir xil shar mutlaq noelastik to'qnashdi. To'qnashishdan keyingi tezlikni toping.
24. Jumlani mazmuniga mos holda to'ldiring. Tizimning inersiya markazi tashqi kuchlar ta'sirida ... kabi harakatlanadi.
25. Javoblarning qaysi birida Keplerning 1-qonuni to'g'ri yozilgan?
26. Javoblarning qaysi birida Keplerning 2-qonuni to'g'ri yozilgan?
27. Fizik maydon nima?
28. Yerning radiusi 6,37 Mm, erkin tushish tezlanishi esa $9,8 \text{ m/s}^2$ ekanligi ma'lum bo'lsa, Yerning o'rtacha zichligini toping
29. Raketa Yerdan uzoqlashib uning ta'sir doirasidan chiqib ketadigan tezlikning eng kichik qiymatini ko'rsating.
30. To'lqinning interferensiya hodisasi nima?
31. Izobarik jarayon uchun termodinamikaning 1-qonuni ifodasini ko'rsating.
32. 73 K ni Selsiy shkalasiga o'tkazing
33. Normal sharoitda 1 mol gazning hajmini aniqlang(l).
34. P/kT ifoda orqali nimani aniqlash mumkin? P-bosim, k-Bol'sman doimiysi, T-harorat.
35. Boyl –Mariott qonuni qanday jarayonni ifodalaydi?
36. Izobarik jarayonda gazga berilgan issiklik miqdorining qancha qismi ish bajarishga sarf bo'ladi?
37. FIK 40% bo'lgan issiklik dvigatelida 6kJ energiya sovutgichga berildi. Isitgichdan olingan energiyasi aniqlang(kJ).
38. Karno siklida qanday jarayonlar sodir bo'ladi?
39. Diametri 1mm bo'lgan kapillyar naychada suv qancha balandlikgacha ko'tarilishi mumkin? Suv uchun $\sigma=73\text{mN/m}$.
40. Quyidagi xossalardan qaysi biri barcha kristiall jismlar uchun o'rinli?
41. Universal gaz doimiysining fizik ma'nosi qanday?
42. Izoxorik jarayon uchun termodinamikaning 1–qonuni qanday bo'ladi?
43. 18g suvdagi molekulalar sonini aniqlang. $N_A=6 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$
44. Bir trubadan ikkinchisiga o'tganda suvning oqim tezligi 4 marta ortsa, trubaning ko'ndalang kesim yuzi qanday o'zgargan?
45. Massasi 2g bo'lgan qanday gazda modda miqdori 1 mol bo'ladi?
46. 270C ni Kelvin shkalasiga o'tkazing.
47. Hajmi 22,4 l vodorodning normal sharoitdagi massasi qancha(g)?

48. Harorati 100 K bo'lgan kislorod molekularining o'rtacha kvadratik tezligini aniqlang (m/s).
49. Ideal gazni suyultirish mumkinmi?
50. Charl qonuni qanday jarayon uchun o'rinli?
51. 2 ta izoterma, 2 ta adiabatadan iborat sikl kimga tegishli?
52. Trubaning ko'ndalang kesimi 2 marta kamaysa, oqim tezligi qanday o'zgaradi?
53. Ochiq idishdagi suv 95°C da qaynadi. Bunga sabab nima?
54. Isitgichdan olingan va sovutgichga berilgan issiqlik miqdorlari ikki martadan ortsa, issiqlik dvigatelining FIK qanday o'zgaradi?
55. Jismning solishtirma issiqlik sig'imi nima?
56. Molekulalarning erkinlik darajasi nima?
57. Gaz bosimi qachon yuzaga keladi?
58. Puasson tenglamasi to'g'ri yozilgan javobni ko'rsating.
59. Agar ikki yoki undan ortiq gaz bir xil sharoitda turgan bo'lsa, bu gazlarning konsentratsiyalari bir xil bo'ladi. Ushbu fikr nimani ifodalaydi?
60. Istalgan gaz aralashmasining to'liq bosimi shu aralashma tarkibiga kirgan gazlarning partial bosimlari yig'indisiga teng bo'ladi. Ushbu fikr nimani ifodalaydi?
61. Yer sirtidan yuqoriga ko'tarilgan sari atmosfera bosimi .....
62. Moddaning ichki energiyasi uning ..... bog'liq
63. 1 mol modda miqdoriga ega bo'lgan ideal gaz tempera turasini izobarik protsessda bir birlikka o'zgarishida bajarilgan ishga son jihatdan teng bo'lgan kattalikka ..... deyiladi
64. Turlicha isigan gaz yoki suyuqlik qatlamlarining o'z og'irligi tufayli bir-biri bilan energiya almashinish protsessiga ..... deyiladi.
65. Nurlanish yo'li bilan bir moddadan ikkinchi bir moddaga energiya uzatish protsessiga ..... deyiladi.
66. Issiqlik almashinish vaqtida berilgan energiyaga ..... deb ataladi.
67. Politropik protsess tenglamasi berilgan javobni ko'rsating.
68. Moddaning temperatura gradiyenti birga teng bo'lganida u orqali o'tadigan issiqlik oqimiga son jihatdan teng bo'lgan kattalikka ..... deyiladi.
69. Bir xil sharoitdagi teng massali kislorod va vodorod hajmlarini (V_1 va V_2) taqqoslang.
70. Maksvell taqsimot funksiyasi ideal gaz molekularining qaysi parametrlari uchun topilgan?
71. Ideal gaz molekularining uch xil tezliklari turini ayting
72. Massasi 4g bo'lgan gaz o'zgarmas bosimda 20 K ga isitilgan. Gaz bajargan ishni toping.
73. Effektiv diametr deganda nimani tushuniladi?
74. Diffuziya deb qanday xodisaga aytiladi?

75. Berk sistemada yig'ilgan zaryad miqdorini qaysi asbob yordamida aniqlanadi?
76. Qutbsiz molekula uchun to'g'ri ko'rsatilgan ifodani toing.
77. Berilgan yuzani kesib o'tuvchi elektr induksiya kuch chiziqlarining soni – bu ....
78. Elektr induksiya vektorining oqimini hisoblash formulasini toping.
79. Qachon zaryadlarning hajmiy zichligi kattaligi qo'llaniladi?
80. Zaryadlar chiziqli zichligining birligi nima?
81. 1901-yilda Rikke metallarda to'k tashuvchilarning tabiatini aniqlash uchun qaysi metallardan foydalangan?
82. Metallarda zaryadni qaysi zarralar tashiydi?
83. Tolmen va Styuart o'z tajribalarida nimani aniqlaganlar?
84. Metallarda temperaturaning past bo'lishi natijasida o'tkazgich qarshiligining no'lga teng bo'lib qolish hodisasi qanday nomlanadi?
85. O'ta o'tkazuvchanlik hodisasini birinchi bo'lib kim kashf etgan?
86. Nima uchun o'ta o'tkazuvchan moddalarda hosil qilingan to'k manbasiz uzod vaqt hosil bo'lib turadi?
87. Eng yaxshi izolyator bu?
88. Birlik musbat zaryadni cheksizlikdan maydonning biror nuqtasiga keltirishda bajarilgan ishga miqdor jihatidan teng bo'lgan kattalik nima?
89. Ekvipotensial sirtlar – bu ...
90. Ampermetrni o'lchash chegarasini oshirish uchun unga R_{sh} qarshilikni qanday ulash lozim?
91. Voltmetrni o'lchash chegarasini oshirish uchun unga R_q qarshilik qanday ulanadi?
92. O'z induksiya xodisasi natijasida xosil bo'luvchi to'klar nima deb ataladi?
93. Induksion to'kning yo'nalishini qaysi olim tajribada aniqlagan?
94. Elektromagnit induksiya qonuni qaysi olim tomonidan kashf qilingan?
95. Kyuri temperaturasi bu...
96. Magnit maydonga kiritilgan to'kli o'tkazgichga qanday kuch ta'sir qiladi?
97. Bir biriga parallel, bir yo'nalishdagi to'klarning o'zaro ta'siri qanday bo'ladi?
98. Bir biriga pparalle, qarama qarshi yo'nalishdagi to'klarning o'zaro ta'siri qanday bo'ladi?
99. Magnit maydonida harakatlanuvchi elektr zaryadiga qanday kuch ta'sir qiladi?
100. O'zgaruvchan tok zanjirida faqat aktiv qarshilik ulanganda, rezistor qarshiligi tok chastotasiga qanday bog'langan?
101. O'zgaruvchan to'k zanjirida faqat induktiv g'altak bo'lgan xolda, issiqlik ajraladimi?
102. Yorug'lik oqimi
103. Linzaning bosh optik o'qi qanday aniqlanadi?

104. Dispersiya xodisasi qanday qonuniyatlarga asoslangan?
105. Inson ko'zi qanday nurlarni sezadi?
106. Yorug'lik kuchi deb nimaga aytiladi?
107. Yoritilganlik nima?
108. Yorituvchanlik nima?
109. Ravshanlik nima?
110. Fotometrlar nima?
111. Yorug'likka sezgir asboblarni ko'rsating
112. Elektromagnit to'lqinlar deb nimaga aytiladi?
113. Grappa tezligi deb nimaga aytiladi?
114. Zarracha muhitda qanday tezlik bilan tarqaladi?
115. Vavilov-Cherenkov nurlanishining mohiyati nimada?
116. Nisbiy sindirish ko'rsatkichi deb nimaga aytiladi?
117. Qutblangan yorug'lik intensivligi qaysi qonundan aniqlanadi?
118. Mikroskopning tuzilishi
119. Difraksion panjara tuzilishi
120. Difraksion panjara qanday parametrlarga ega?
121. Frenel va Froungofer difraktsiyalar farqi nimada?
122. $d = a + b$ ifodaning nomi va undagi kattaliklar
123. Yassi parallel shishadan nur o'tadimi?
124. Qaytish qonuni
125. To'la ichki qaytish
126. Kristallarda optik o'qlar
127. Xromatik aberratsiya
128. Qutblantiruvchi qurilmalarning ishlash jarayoni.
129. Optikada yurug'lik tarqalishini tushuntirishda qanday tushunchalardan foydalaniladi?
130. Izotrop muhit
131. Refraktometr qanday fizik kattalikni aniqlaydi
132. Island shpati kristali qanday xususiyatga ega?
133. Keltirilgan hodisalarning qaysi biri yorug'likning to'lqin xossalari asosida tushuntiriladi?
134. Malyus qonuni
135. Qanday to'lqinlar kogerent yoki nokogerent bo'ladi?
136. Difraksiya hodisasida Gyuygens – Frenel tamoyili
137. Yorug'lik tirqishlardan o'tganda qanday hodisa ro'y beradi?
138. Bitta tirqish nechta maksimum hosil qiladi?
139. Difraksiya xodisasining maksimum sharti nimalarga bog'liq?
140. Reley qonuni mohiyati
141. Yorug'lik to'lqin tabiati.
142. Molekular sochilish nima.

143. Yorug`lik intensivligi qanday kattalik?
144. Yorug`likning qutblanish turlari
145. Qaytgan va singan yorug`likning qutblanishi
146. Monoxramatik yorug`lik to`lqini deb nimaga aytiladi?
147. Yupqa plastinkada interferensiya xodisasida to`lqin turi
148. Optik bir jinsli muhit
149. Optik anizotropiyaning vazifasi
150. Kogerent va kogerent bo`lmagan to`lqinlar farqi
151. Yorug`lik difraksiyasi
152. Vodorod atomi bosh kvant soni 2 marta oshsa energiya absolyut kiymati necha marta kamayadi?
153. Vodorodsimon ionlarda bosh kvant son 3 marta oshsa elektron orbitalar radiusi nechaga teng
154. Qaysi hollarda foton chiqariladi?
155. Qaysi hollarda foton yutiladi?
156. Absolyut qora jism energetik yorituvchanligi 16 marta oshirish uchun termodinamik haroratini necha marta oshirish kerak?
157. Absolyut qora jismning temperaturasi 2 marta kamaysa energetik yorituvchanligi necha marta kamayadi?
158. Atom yadrosi nimadan tuzilgan?
159. Nuklonlarni yadroda qanday kuchlar ushlab turadi?
160. Yadro zaryadi nimalar soniga bog`liq?
161. Yadro zaryadi Mendeleev jadvalining qaysi qismi bilan belgilanadi?
162. Jism sirtiga tik tushayotgan yorug`likning bitta fotoni yutilganda jism oladigan impuls nimaga teng bo`ladi?
163. Kumush uchun fotoeffektning uzun to`lqin (qizil) chegarasi 0,29 mkm ga teng. Chiqish ishini aniqlang (eV).
164. Adron so`zining ma`nosi?
165. Mezon so`zining ma`nosi?
166. Lepton so`zining ma`nosi?
167. Eng yengil lepton qaysi zarra?
168. Neytrino qaysi zarralar oilasiga kiradi?
169. Neytrino fermionmi yoki bozon?
170. Neytrino turlari nechta?
171. Proton qanday oilaga mansub?
172. Neytrinolar qanday o`zaro ta`sirda qatnashadilar?
173. Barionlarga misol keltiring?
174. Birinchi avlod leptonlar?
175. Foton energiyasi 4 marta oshsa, uning chastotasi kancha uzgaradi
176. Fotonning relyativistik massasi formulasini ko`rsating
177. Tashqi fotoeffekt uchun Eynshteyn tenglamasini toping
178. Atom yadrosi nimadan tuzilgan?

179. Nuklonlarni yadroda qanday kuchlar ushlab turadi?
180. Rentgen trubkasining rentgen spektridagi eng “qattiq” nurlarining chastotasi 10^{19} Gs bo’lsa, bu trubka qanday kuchlanish ostida ishlayotgan bo’ladi?
181. Yadro zaryadi Mendeleev jadvalining qaysi qismi bilan belgilanadi?
182. Fotoeffektning qizil chegarasini aniqlovchi formulani ko’rsating.
183. Fotoeffekt uchun Eynshteyn tenglamasi shu xodisa uchun qaysi qonunning qo’llanishidir?
184. Rezerford qanday zarrachalarning yupqa moddalarda sochilishi orqali atomning yadro modelini tajriba yordamida kashf etdi?
185. Qandaydir atom E2 energiyali holatdan E1 energiyali holatga o’tganda, nurlangan fotonning energiyasi nimaga teng bo’ladi?
186. Qo’zg’almas elektr zaryad atrofidagi elektr kuchlar ta’siri seziladigan fazo soxasi qanday nomlanadi?
187. Nuqtaviy zaryadlar orasida o’zaro tasir kuchi mavjud ekanligini aniqlagan olim kim?
188. Xar bir atomdagi elektronlar soni rotonlar soniga teng bo’ladi. Bu atom qanday nomlanadi?
189. Elektr maydonning ixtiyoriy bir nuqtasida musbat zaryad birligiga to’g’ri kelgan kuch miqdori nima deb nomlanadi?
190. To’g’ri ifodani ko’rsating?
191. Elektr maydon kuchlanganligining birligi?
192. Qutbsiz dielektriklar berilgan javobni toping.
193. Qaysi qutblanish turi temperaturaga bog’liq bo’lmaydi?
194. Elektr maydon kuchlanganlik vektorini shu muhit dielektrik singdiruvchanligiga ko’paytmasi nima deb ataladi?
195. $\frac{\vec{E}_0}{\vec{E}}$ – ushbu ifoda nimani aniqlaydi?
196. Elektr maydon ta’sirida dielektrikning qutblanishi tufayli qanday zaryadlar vujudga keladi?
197. Nima uchun bog’langan zaryadlarning elektr maydoni tashqi maydonni susaytiradi?
198. Elektr induksiya vektorining birligi to’g’ri ko’rsatilgan javobni toping.
199. Alfa nurlanish nima?
200. Fermionlar qanday kvant spin soniga ega?

Umumiy fizika fanidan o'quv adabiyotlar va elektron ta'lim resurslari ro'yxati

Asosiy darslik va o'quv qo'llanmalar

№	Muallif	Adabiyot nomi	Nashr yili	Adabiyot-ning ARMdagi shifri	Adabiyot-ning ARMdagi inventar raqami	Turi	ARMdagi soni
1	B.F.Izbosarov, I.R.Kamolov	“Mexanika”	“Yuristmedina markazi” 2005	22.3 13я73 327	У-6588/1	O'quv qo'llanma	10 ta
2	B.Xayriddinov	“Molekulyar fizika”	O'qituvchi 2013	22.36 M79	У-7651/1	O'quv qo'llanma	12 ta
3	B.F.Izbosarov, I.P.Kamolov	“Elektromagnetizm”	Toshkent: 2006	22.313 ya 73	U-6588	O'quv qo'llanma	20 ta
4	Т.С.Ландсбер г	Optika	O'zbekiston millit kutubxonasi 2005	334я.75.3 Л24	У-1791	O'quv qo'llanma	14 ta
5	Т.М.Мо'mino в, А.В.Холиқов, SH.X.Xushmu rodov	“Atom yadrosi va zarralar fizikasi”	Toshkent, O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati 2006	22.383 M80	У-6968	O'quv qo'llanma	18 ta

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. М.Рахматуллаев Физика курси, Механика, Тошкент “Ўқитувчи” 1995.
2. М.О'lmasova, J.Kamolov, Т.Lutfullaeva. "Fizika. Mexanika, molekulvar fizika va issiqlik". (I-kitob). Т. "Qqituvchi", 1997.
3. Д.В. Сивухин. Умумий физика курси Механика. Тошкент “Ўқитувчи” 1982.
4. И.К.Кикоин, А.К.Кикоин. Молекуляр физика, Тошкент. “Ўқитувчи”, 1978.
5. Tursunov S.. Kamolov J. “Elektr va magnetizm”, 1996 y.
6. И.В.Савельев “Умумий физика курси”, 2-том, 1985y.
7. Ahmadjonov «Fizika kursi, Optika, atom vayadro fizikasi» Т. 1983y.
8. Dj, Orir. «Fizika» 2 tom. M: “Mir” 1991
9. Axmadjonov «Fizika kursi. Optika. atom va yadro fizikasi» Т. 1983y.

Axborot manbalari:

1. www. ziyonet. uz
2. www. edu. uz

Astronomiya kursi fanining mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad: talabalarda ilmiy dunyoqarashni shakllantirishni, ularda koinot ob'ektlari, hodisalari to'g'risidagi ilmiy tasavvurlarni, osmon jismlari va

ular sisitemalarining fizik tabiatlari haqidagi bilim va tushunchalar bilan qo‘rollanishni, astronomiyaning nazariy va amaliy ahamiyatlarini shakllantirish ko‘nikmasini hosil qilishdan iborat.

Fanning vazifasi: fan talabalarni osmon jismlari va ularning tizimlarida kechadigan barcha jarayon va hodisalarning fizik mohiyatini ilmiy talqin etish, bu hodisalarning kechishida hech qanday g‘ayritabiiy kuchlarning o‘rni yo‘qligiga va ularning evolyutsiyasi mavjud qonunlar asosida ro‘y berayotganiga ishonch hislarida tarbiyalash vazifalarini bajaradi.

Astronomiya kursi fanidan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovining asosiy savollari

1. Birinchi va ikkinchi ekvatorial koordinatalar sistemasiga qaysi koordinatalar kiradi?
2. Yoritgichlarning kulminatsiyalari deb nimaga aytiladi?
3. Musulmon (Oy) taqvimi (kalendari) va Grigorian kalendari (quyosh taqvimi) o‘rtasidagi farq nimalardan iborat?
4. Pretsessiya nima va u tufayli bahorgi tengkunlik nuqtasi qanday yo‘nalishda va qanchaga siljiydi?
5. Ekliptika nima va u bilan ekvator orasidagi burchak qancha?
6. Quyosh va Oy tutilishlarining shartlari.
7. Sutkalik parallaks deb nimaga aytiladi?
8. Yulduz kattaligi yulduzning qanday fizik ko‘rsatgichini xarakterlaydi?
9. Quyosh sirtining temperaturasi necha gradus?
10. Kometa dumining egilishi nima bilan bog‘liq?
11. Yulduzning yillik parallaksi nima va u nima maqsadda o‘lchanadi?
12. Qanday yulduzning absolyut kattaligi uning ko‘rinma kattaligiga teng.
13. Absolyut yulduz kattaliklari necha birlikka farq qiladigan ikkita yulduzning yorqinliklari o‘n marta farq qiladi.
14. Yulduzlar radiusini bevosita o‘lchash usuli nimaga asoslangan
15. Yulduzlarning massasini bevosita o‘lchash usuli nimaga asoslangan va uni qanday yulduzlarga qo‘llash mumkin?
16. Merkuriydan Quyoshgacha bo‘lgan masofa necha astronomik birlikka teng?
17. Marsning Quyosh atrofida aylanish davri necha Yer sutkasiga teng?
18. Quyoshning massasi Yerning massasidan necha marta katta?
19. Quyoshning o‘lchami Yerning o‘lchamidan necha marta katta?
20. Quyoshning umumiy nurlanish quvvati necha vattga teng?
21. Planeta so‘zining asl ma‘nosi nimani anglatadi?
22. Bir yorug‘lik yili necha astronomik birligiga teng?
23. Xorazm Ma‘mun akademiyasining 1000 yilligi qachon nishonlandi?
24. Griogorian kalendari kimning nomiga qo‘yilgan?
25. Quyosh-hijriy kalendari hozirda qaysi nom bilan yuritiladi?
26. Birinchi topilgan Asteroidning nomini ayting
27. Dunyodagi eng katta refraktor teleskop qachon va kim tomonidan yaratilgan?

28. Quyosh sistemasidagi eng baland tog' qaysi planetada joylashgan?
29. Quyoshning 1 sekund davomida chiqarayotgan energiyasi necha Joul?
30. Yupiter massasi Yer massasidan necha marta katta?
31. Merkuriyning Quyosh atrofida aylanish davri necha Yer sutkasiga teng?
32. Mars massasi Yer massasining necha qismini tashkil etadi?
33. Venera massasi Yer massasining necha qismini tashkil etadi?
34. Ellipsning har bir nuqtasidan fokuslar deyiladigan ikki nuqtasigacha bo'lgan masofalar yig'indisiga nima deb aytiladi?
35. Yer sayyorasining ekstentsentrisiteti nechaga teng?
36. Quyoshning apeks nuqtasi deb nimaga aytiladi?
37. Quyoshning apeks nuqtasi deb nimaga aytiladi?
38. Yulduzlar qanday ko'rsatgichlariga ko'ra nechta spektral sinfga ajratilgan.
39. Pulsatsiyalanuvchi yulduzlarning pulsatsiyalanish davri ularning qanday ko'rsatgichiga bog'liq?
40. Yangi yulduz nima va uning yorug'ligini ortishi qanday jarayon bilan bog'liq?
41. Bizning Galaktika qanday tipga kiradi va uning o'lchamlari qanday?
42. Boshqa galaktikalargacha bo'lgan masofani o'lchash usullarini sanab bering.
43. Bir megaparsek uzoqlikda joylashgan galaktika bizdan qanday tezlikda uzoqlashmoqda va nega?
44. Ba'zan samoning "daydi" toshlari ancha katta bo'lib, Yer atmosferasi qatlamidan o'tayotganda yonib ulgurmaydi va bolid ko'rinishida yer sirtiga tushadi
45. 1934 yilda 1 kvadrat gradusli maydonga 20^m gacha ravshanlikdagi 131 galaktika to'g'ri kelishini kim aniqladi?
46. Yulian yilining o'rtacha davomiyligi tropik yildan necha sutkaga ko'proq chiqadi?
47. Grigoryan kalendari bizning davlatimiz xududlarida nechanchi yildan boshlab qo'llanila boshlangan?
48. Soat aylananing $1/24$ qismiga mos keluvchi markaziy burchak $1^h=15^0=60^m=60^s$. 1 minut vaqt o'lchovida necha yoy minutiga teng?
49. Osmon sferasining asosiy katta aylanalari qaysilar?
50. Aberratsiya deb nimaga aytiladi?
51. Galaktikalar to' dasining o'rtacha diametri qancha va to' dadagi galaktikalarning o'rtacha soni nechtaga yetadi?
52. Xozirgi kunda *Xabbl doimiysi* qanchaga teng?
53. Yulduzlargacha bo'lgan masofani aniqlash usullari
54. Yoritkichning osmon ekvatoridan burchak oralig'i.....
55. Osmon ekvatoriga parallel bo'lgan va yoritkichdan o'tadigan osmon sferasining kichik aylanasi.....
56. Olamning shimoliy va janubiy qutblarini tutashtiruvchi katta aylanalari.....
57. Osmon ekvatoriga parallel bo'lgan katta aylanalari qanday aylanalari deyiladi?
58. Grinвич meridianining maxalliy, o'rtacha Quyosh vaqti..... deyiladi.

59. Yerning qaysi qismida janubiy yarimshardagi yulduzlar ko'rinmaydi?
60. Bitta tugundan Quyoshning ikki martaketma ket o'tganvaqti
61. Venera yo'ldoshlari qaysilar?
62. A spektral sinfidagi yulduz rangi qanday?
63. Tashqi ko'rinishi bo'yicha yulduz to'dalari
64. Dunyoda birinchi bo'lib teleskop qaysi yili kim tomonidan aniqlangan?
65. Astronomik kuzatishlarda teleskop qanday vazifani bajaradi?
66. Quyosh doimiysi deb nimaga aytiladi?
67. Quyosh doimiysini o'lchash uchun qanday maxsus asbob yordamida aniqlanadi?
68. Fotosfera spektri qanday ko'rinishda?
69. Fotosfera qalinligi qancha va unda qanday obyektlar kuzatiladi?
70. Quyosh dog'ining tug'ilish bosqichi nima deb ataladi va u qanday qismlardan iborat.
71. Quyosh dog'larining yarim soya qismida gaz massasining uzluksiz tashqariga tomon oqib chiqishi kuzatiladi. Oqimning o'rtacha tezligi sekundiga 2 km ni tashkil qilishini kim aniqlagan?
72. Quyosh atmosferasining o'rta qatlami xromosfera qalinligi qancha va unda qanday ob'yektlar kuzatiladi?
73. Xromosferaning Quyosh toji bilan modda almashinuvi asosan qaysi ob'yektlar vositasida amalga oshadi?
74. Quyosh sistemasidagi qaysi planetaning bir kuni o'zining ikki yiliga teng? (Ya'ni bir kecha – kunduz 176 kun, 1 yili 88 kun)
75. Quyosh sistemasida o'z o'qi atrofida sharqdan g'arbga aylanuvchi yagona sayyora qaysi?
76. Litosferaning quyi chegarasida suyuq yadro borligi qanday aniqlangan?
77. Yer sayyorasi kabi yil fasllari kuzatiladigan sayyora qaysi?
78. Quyosh sistemasidagi eng yirik Sayyora qaysi?
79. Rosh chegarasi qilib qanday masofa olingan?
80. Musiqachi V.Gershel tomonidan 1781 yilda topilgan sayyora qaysi?
81. Yer tipidagi sayyoralar gigant sayyoralaridan qanday ko'rsatgichlari bilan qanday tartibda farq qiladi?
82. Agar Mars qutblarida muz qalpoqlar bo'lsa, demak u yerda suv va hayot bo'lishi mumkinmi?
83. Yer tipidagi sayyoralarni belgilang
84. Ichki sayyoralarni belgilang.
85. Tashqi sayyoralarni belgilang.
86. Kometalarning dumlari Quyosh nurlari bosim kuchining o'rtacha miqdoriga ko'ra necha tipga bo'linadi?
87. Meteor zarralar qanday vujudga keladi?
88. Bolidlar qanday hodisa?

89. Ba'zan samoning "daydi" toshlari ancha katta bo'lib, Yer atmosferasi qatlamidan o'tayotganda yonib ulgurmaydi va bolid ko'rinishida yer sirtiga tushadi ...
90. Meteoritlar o'zlarining kimyoviy tarkibiga ko'ra qanday turlarga bo'linadi?
91. Quyosh sistemasida kometaning xarakati
92. Mars bilan Yupiterning orasida ham bitta sayyora bo'lishi kerak degan gipotezani kim bergan edi?
93. Sayyoralarning Quyoshdan o'rtacha uzoqliklari orasidagi bog'lanishni ifodalovchi emperik munosabatni birinchi bo'lib kim aniqladi. ($r = 0,4 + 0,3 \cdot 2^n$ a.b)
94. Birinchi asteroidni kim va qancha kuzatgan.
95. 1807 – yil 29 – martda to'rtinchi asteroid – Vestani kim topgan.
96. Palermo observatoriyasi direktori Djuppe Piatsti topgan birinchi asteroid (Serera)ni kim va qachon qayta topib kuzatdi.
97. 1802 – yil 28 – martda Sererani kuzatayotib astronom Olbers nimani aniqlaydi.
98. Titsius qonui planetalar orbitasiga tegishli qanday parametрни hissoylaydi?
99. Mayda planetalarning orbitalari mavjud qaysi planetalar oralig'ida yotadi.
100. Qaysi asteroidlar davriy ravishda Yerga yaqinlashib turadi?
101. Birinchi asteroid qaysi va uning o'lchamlari qanday?
102. "O'zbekistoniya" deb nom berilgan (1351 – sonli) asteroidni kim topgan.
103. Kosmosda O'zbekiston nomi bilan parvoz qilayotgan kosmik jism bormi?
104. Yulduzlargacha masofani aniqlash....
105. Yerdan turib kuzatilayotgan sayyoraning burchak diametri 4 martaga ortsa, Yer va sayyoraing orasidagi masofani toping
106. Yulduzdan kelayotgan nurlanish oqimi quvvati yoki yulduzning yorqinligi (L) uning qanday ko'rsatgichlariga bog'liq.
107. Yulduzning temperaturasini o'lchash usullarini sanab bering.
108. Yulduzlar radiusini bevosita o'lchash usuli nimaga asoslangan.
109. Yulduzlarning massasini bevosita o'lchash usuli nimaga asoslangan va uni qanday yulduzlarga qo'llash mumkin?
110. Yulduzlar qanday ko'rsatgichlariga ko'ra nechta spektral sinfga ajratilgan.
111. Yulduzlar nechta yorqinlik sinflariga ajratilganlar va bu ajratishda yulduzning qaysi fizik ko'rsatgichi bosh omil hisoblanadi?
112. Optik qo'shaloq yulduzlar deb nimaga aytiladi?
113. Fizik qo'shaloq yulduzlarning qayd qilish usullariga ko'ra qanday turlarga bo'linadi.
114. Vizual qo'shaloqlarni optik qo'shaloqlardan qanday farqlanadi?
115. Qo'shaloq yulduzlar komponentlarining biri ikkinchisiga to'la, qisman yoki markaziy to'sib o'tishi nimaga bog'liq.
116. Tutiluvchi qo'shaloq yulduzlarning ko'rinma ravshanligining vaqt bo'yicha o'zgarishini ifodalovchi chiziqqa nima deyiladi?
117. Tutiluvchi qo'shaloq yulduzlarning ravshanliklarini o'zgaruvchanlik davri deb nimaga aytiladi.

118. Fizik o'zgaruvchi yulduzlarning o'zgarishi nima hisobiga bo'ladi.
119. Fizik o'zgaruvchi yulduzlarning o'zgarish xarakteriga ko'ra qanday turlarga ajratiladi.
120. Pulsatsiyalanuvchi o'zgaruvchi yulduzlarni ularning qanday xarakteriga ko'ra shunday nomlangan.
121. Pulsatsiyalanuvchi o'zgaruvchan yulduzlar davrlarining uzunligi va ravshanliklarining o'zgarish darajasiga ko'ra qanday tiplarga bo'linadi.
122. Sefeidlarning yulduz kattaliklarining vaqt bo'yicha o'zgarish davrlari qanday?
123. Pulsarlar nima?
124. Pulsasiyalanuvchi yulduzlarning pulsasiyalanish davri ularning qanday ko'rsatgichiga bogliq?
125. Sefeidlar ravshanligining o'zgarishi qanchaga yetadi?
126. Yangi yulduzlarning yorqinligini qanday tushuntirish mumkin?
127. Yulduzning tangensial tezligi deb nimaga aytiladi?
128. Yulduzning tuyulma tezligi qanday tahlil etuvchilardan iborat?
129. Osmon sferasidayulduzlar vaziyatini o'zgarib turishining asosiy sabablari nima?
130. Yulduzning xususiy harakati deb nimaga aytiladi?
131. Pretsessiya tufayli qaysi koordinatalar sistemasi o'zgarmaydi.
132. Yulduzning yillik xususiy xarakati $0,1''$ ga teng. Ungacha bulgan masofa 10ps. Uning tangensial tezligi kancha?
133. Bizning Galaktika qanday tipga kiradi va uning o'lchamlari qanday?
134. O'zbekistonning asosiy Maydonoq observatoriyasi qayerda joylashgan?
135. Mirzo Ulug'bek nomidagi Xalqaro Kenglik stansiyasi Respublikamizning qaysi hududida joylashgan?
136. Dunyodagi eng katta radioteleskop diametri necha metr?
137. O'zbekistonda qurilayotgan radioteleskopning diametri necha metr?
138. O'zbekistonda qurilayotgan radioteleskop qayerda joylashgan?
139. Ulug'bek observatoriyasidagi astronomik asbob nomini ayting.
140. Osmon sferasi nechta yulduz turkumiga bo'lingan?
141. Oyning Yer atrofida yulduzlarga nisbatan aylanish davri necha sutka?
142. Grigorian kalendarining boshlanish tarixi nechanchi yil?
143. Oy-hijriy kalendarida kalendar yili necha sutkaga teng?
144. Sinodik Oyning davomiyligi necha sutkaga teng?
145. Oy hijriy kalendarining boshlanish erasi nechachi yil?
146. Quyosh-hijriy kalendari hozirda qaysi nom bilan yuritiladi?
147. Reflektor teleskop asoschisi kim?

148. Titius-Bode formulasi nimani ifodalaydi?
149. Bir parsek necha yorug'lik yiliga teng?
150. Bir parsek necha astronomik birligiga teng?
151. Merkuriyning tabiiy yo'ldoshlari soni nechta?
152. Olam o'qi Yer o'qiga nisbatan qanday joylashgan?
153. Olam o'qi Gorizont tekisligiga nisbatan qanday joylashgan?
154. Raketa harakati paytida uning tezligi .....
155. Orbitada erkin harakatlanayotgan raketaga qanday asosiy kuchlar ta'sir qiladi?
156. Kosmik apparat ichida vaznsizlik qanday sharoitda ro'y berali?
157. Sun'iy yo'ldoshni Yer atrofidagi erkin aylanma trayektoriya bo'ylab harakatida unga qanday asosiy kuchlar ta'sir etadi?
158. Biror m massali osmon jismining uning yaqinida joylashgan yirik M massali jismga nisbatan ta'sir sferasi deganda nima tushiniladi ($m \ll M$)?
159. Planetalarga uchishda KA ning Yer ta'sir sferasi ichidagi harakat trayektoriyasi Yerga nisbatan qanday ko'rinishda bo'ladi?
160. Planetalarga Gomon trayektoriyasi bo'ylab uchishda KA ning Quyosh ta'sir sferasi ichidagi harakat trayektoriyasi Quyoshga nisbatan qanday ko'rinishda bo'ladi?
161. Gigant planetalardan YUjupiter va Saturnni o'rganishda katta rol o'ynagan va birinchilardan bo'lgan avtomatik stansiyalar qanday nomlar bilan atalgan?
162. Yarim elliptik trayektoriya bo'ylab planetalarga uchishda, masalani ikki jism masalasi chegarasida aniqlash uchun bu trayektoriya necha uchastkaga bo'lib o'rganiladi va ular qanday nomlanadi?
163. Yerdan planetalarga uchishda "Yer sirti startlar aylanasi" deganda nima anglashiladi?
164. Yerdan ichki planetaga uchirilgan KA mo'ljallangan planeta orbitasiga yetganda, uning ta'sir sferasiga qaysi tomondan kirganda u bilan uchrashish imkoniga ega bo'ladi?
165. Yer orbitasi radiusi masofasidan Quyoshni tashlab ketishi uchun KA qanday geliotsentrik tezlikka ega bo'lishi kerak?
166. KA Yerning harakat yo'nalishi bo'yicha undan ko'tarilishida, uning boshlang'ich tezligi qancha bo'lganda u Quyoshni butunlay tashlab keta oladi?
167. Quyoshning ta'sir sferasining radiusi qanchaga teng?
168. Quyosh uchun 1-kosmik tezlikning qiymati...
169. Oy asosan qanday kosmik apparatlar yordamida o'rganilgan?
170. Qanday KA yordamida Oy sirtidan uning tuprog'idan namunalar olib kelingan?
171. KAning Oyga yarim elliptik tezlik bilan borishini ta'minlovchi boshlang'ich tezlikka $1m/s$ li qo'shimcha tezlik berilsa, uning apogeyining balandligi qanchaga ortadi?
172. Oy sirtida 1- kosmik tezlikning kattaligi qanchaga teng?

173. Oyga uchishning fazoviy masalasida, unga har doim gomom orbitasi bo‘ylab tejamli yo‘l bilan borish qanday ta‘minlanadi?
174. Oyga birinchi bo‘lib qanday kosmik apparatda borib, unga birinchi qadamini kim quygan?
175. Oyga hozirga qadar nechta kosmonavt qo‘ngan? Oy sirtiga ikkinchi bulib qadam qo‘ygan kosmonavt kim edi?
176. SY yo‘ldoshlarni uchrashtirishda maksimal kutish vaqti qanday topiladi?
177. Geostatsionar yo‘ldoshlar deb qanday yo‘ldoshlarga aytiladi?
178. Yerning birinchi sun‘iy yo‘ldoshi qachon uchirilgan?
179. Yer atrofiga birinchi bo‘lib chiqqan kosmonavt kim bo‘lgan va u qachon bo‘lgan?
180. Yer atrofida aylanayotgan qanday yulduzlar togri yoldoshlar deyiladi?
181. Sinxron yo‘ldoshlar deb qanday yo‘ldoshlarga aytiladi?
182. Ekvatorial va qutbiy yo‘ldoshlar deb qanday yo‘ldoshlarga aytiladi?
183. Quyosh teleskoplari ... va ... o‘rnatiladi.
184. Optik saralagichlar yordamida o‘rganish sohasi ...
185. Kameralar yordamida tasvir masshtabi ...
186. KKni orbitadan tushirishda uning trayektoriyasi qanday uchastkalarga bo‘linadi?
187. Ekliptika osmon ekvatori bilan qaysi nuqtalarda kesishadi?
188. Yerning qaysi nuqtasida janubiy yulduzlar osmoni ko‘rinmaydi?
189. Osmon ekvatoriga nisbatan yulduzlarning sutkali yo‘li qanday joylashgan?
190. Teleskopda obyektivi va okulyarining vazifasi nima?
191. Barcha yortgichlar sutkada ikki marta kesib o‘tadigan osmon aylanasi nomini ayting?
192. Nima sababdan Quyoshning tush paytidagi balandligi yil davomida o‘zgaradi?
193. Nima uchun yulduzlar xaritasida sayyoralar ko‘rsatilmagan?
194. Qaysi geografik kenglikda yil davomida yulduzlar osmonining har ikkala qismi ko‘rinadi?
195. Yerning qutblarida olam o‘qi bilan vertikal o‘q qanday burchak ostida bo‘ladi?
196. Yerning qutblarida olam ekvatori bilan matematik gorizont qanday burchak ostida bo‘ladi?
197. Toshkentda ($41^{\circ}20'$) Olamning shimoliy qutbi qanday balandlikka ega bo‘ladi?
198. Yerning ekvatorida osmon ekvatori va matematik gorizont qanday joylashadi?
199. Yerning ekvatorida butun olam o‘qi vertikal chiziqqa nisbatan qanday joylashadi?
200. Berilgan yulduzlar xaritasida vertikal chiziqlar osmon sferasining qanday aylanalarining yoylarini ifodalaydi?

Astronomiya kursi fanidan o‘quv adabiyotlar va elektron ta’lim resurslari ro‘yxati

Asosiy darslik va o‘quv qo‘llanmalar

№	Muallif	Adabiyot nomi	Nashr yili	Adabiyot-ning ARMdagi shifri	Adabiyot-ning ARMdagi inventar paqami	Turi	ARMdagi soni
1	Mamadazimov M.	“Umumiy astronomiya”	T., TDPU 2015 y.	74.00 A-99	U-8418\2	Darslik	22 ta
2	Mamadazimov M.	“Astronomiya”	T. 2000	74.00 A-99	U-6418\4	Darslik	20 ta
3	Sattarov I.	«Astrofizika»(1-qism,	T.: Iqtisod-moliya, 2009 y.	22.314	Y-6513/2	darslik	35 ta
4	Sattarov I.	«Astrofizika»2-qism,	T.: Turon-Iqbol, 2007 y.	22.314H73 X71	911680	qo‘llanma.	30 ta
5							

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Mamadazimov M.M. Kosmonavtika asoslari (darslik) –T.: Voris, 2009 y.
2. Mamadazimov M. «Astronomiyadan o‘qish kitobi» –T. O‘qituvchi 1992 y.
3. Sattarov I., Quyosh fizikasi, FAN, Toshkent, 1992.
4. Sattarova B., Astronomiya. Elektron darslik. 2007.
5. Sherdanov Ch., Mamadazimov M., Sattarova B., Ilyaasov S. Umumiy astronomiya (kosmonavtika asoslari) kursidan amaliy mashg‘ulotlar. T., TDPU, 2013.

Elektron ta’lim resurslari

1. www.tdpu.uz
2. www.pedagog.uz

UMUMIY PEDAGOGIKA fanining mazmuni

Fanni bo‘lajak o‘qituvchilarni zamonaviy pedagogik fanning nazariy-tarixiy asoslari va o‘qituvchi mahoratiga doir bilimlar bilan qurollantirish, O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonunida belgilangan talablar asosida ta’lim-tarbiya jarayonini oqilona tashkil etish, pedagogik merosdan samarali foydalanish, real ta’lim amaliyotida yuksak pedagogik madaniyat va texnikani nomoyon eta olishga o‘rgatish.

Fanning vazifasi:

-talabalarni milliy va innovatsion pedagogik faoliyatni samarali tashkil etishga o'rgatish;

-o'quv-tarbiya jarayonini samarali boshqarish, o'quv-me'yoriy hujjatlar bilan ishlash hamda ta'lim olganlikni tashxis etish qonuniyat va tamoyillari bilan tanishtirish;

-o'quvchilar bilan olib boriladigan korrektsion ish yo'nalishlari hamda rivojlanishida nuqsoni bo'lgan o'quvchilarni o'qitish va rivojlantirish mazmunini o'zlashtirish;

-milliy va jahon pedagogik fikrlari taraqqiyoti bilan tanishtirish hamda pedagogik merosdan samarali foydalanish ko'nikma va malakalarini shakllantirish;

-global doirada ta'lim tizimi rivojlanishining holati, asosiy yo'nalishlari va qonuniyatlarini tahlil etish, milliy va xududiy o'ziga xosliklardagi umumiy ko'rinishlarni ochib berish, xalqaro pedagogik tajribaning ijobiy va salbiy jihatlari, milliy pedagogik madaniyatni boyitish shakl va metodlarini aniqlashtirish;

-talabalarni o'qituvchi faoliyatida kasbiy mahoratni tutgan o'rni, mazmun-mohiyatiga doir nazariy bilimlar hamda pedagogik faoliyatning turli ko'rinishlarida o'qituvchining muomala madaniyati, o'quvchilar bilan aloqa o'rnatish va muloqotga kirisha olish metodikasini to'liq o'zlashtirishga erishish.

Umumiy pedagogika fanidan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovining asosiy savollari

1. Umumiy pedagogika fanining mohiyati, vazifalari va maqsadi.
2. Ta'lim jarayonining tuzilishi.
3. Bolalar jamoasini tashkil etish.
4. Ijtimoiy ongni shakllantirish metodlari.
5. Ta'lim jarayonining tamoyillari.
6. Tarbiya jarayonining umumiy metodlari.
7. Ta'lim jarayonining metodlari.
8. Ta'lim jarayonining maqsadi.
9. Tarbiya jarayonini tashkil etish shakllari.
10. Shaxs shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar.
11. Ta'limni tashxis qilish.
12. Estetik tarbiyaning mohiyati, vazifalari va mazmuni.
13. Tarbiya jarayonida maktab oila va maxalla hamkorligi.
14. Iqtisodiy tarbiyaning mohiyati, vazifalari va mazmuni.
15. Tarbiya jarayoni xususiyatlari.
16. O'quvchilar jamoasini shakllantirish.
17. Bolalarni oilada tarbiyalash.
18. O'z – o'zini tarbiyalash.
19. Dars va uni tashkillashga qo'yilgan talablar.
20. Tarbiya jarayonining vositalari.
21. Korrektsion pedagogik
22. O'quv dasturi va rejasi.
23. Sharq mutaffakirlari asarlarida komil inson g'oyasining ifodalanishi.
24. Istisodiy tarbiyaning mazmuni.
25. Darsliklar va ularga qo'yilgan talablar.
26. Aqliy tarbiyaning mazmuni, vazifalari.

27. Ta'lim menejment.
28. Ta'limning og'zaki metodlari.
29. Sinf rahbari va uning faoliyati mazmuni.
30. Tarbiya jarayonining mazmuni.
31. Shaxsni rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar.
32. Didaktika-pedagogik ta'lim nazariyasi.
33. Pedagogika fanlari tizimi.
34. Ta'limni tashkil etishning asosiy va yordamchi shakllari.
35. Pedagogikada shaxs masalasi.
36. Hozirgi zamon darsi va unga qo'yilgan talablar.
37. Pedagogika fanining predmeti.
38. Davlat ta'lim standarti (DTS).
39. Bolalarni yosh davrlariga bo'lish muammosi
40. Pedagogika tarixi qanday fan?
41. Pedagogika tarixi fanining asosiy o'rganish manbalari.
42. Ta'lim – tarbiyaga birinchi bo'lib ilmiy ta'rif bergan olim?
43. Pedagogika tarixi fani predmeti.
44. Pedagogika fani rivojlanishiga xissa qo'shgan sharq allomalari.
45. "Fozil odamlar shahri" va "Ruhiy madaniyat haqida risola" asarlari muallifi kim?
46. Abu Ali ibn Sinoning ta'limiy axloqiy qarashlari.
47. Yusuf Xos Hojibning ta'limiy axloqiy qarashlari.
48. "Qobusnoma" asarida komil inson tarbiyasi.
49. Ahmad Yugnakiy til odobi haqida.
50. Turkiy tilda yaratilgan 1-didaktik asar.
51. Jadidchilik harakati.
52. Amir Temur tuzuklari.
53. Mirzo Ulug'bek mudarisslik faoliyati.
54. "Ma'mun akademiyasi" tashkil etilishi.
55. Farobiy ta'lim-tarbiya haqida.
56. Qadimgi Afina va Spartadagi ta'lim tizimi.
57. A. Jomiyning pedagogik qarashlari
58. Mustaqil O'zbekiston ta'lim tizimi
59. Jahon rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimi
60. Pedagogik faoliyat va uning asosiy xususiyatlari.
61. Ta'lim oluvchilarning majburiyatlari "Ta'lim to'grisida"gi qonunning nechinchi moddasida aks etgan?
62. "Ta'lim to'grisida"gi qonunning maqsadini aniqlang?
63. Ta'lim sohasidagi asosiy prinsiplar "Ta'lim to'grisida"gi qonunning nechinchi moddasida aks etgan?
64. Ta'lim olish huquqi "Ta'lim to'grisida"gi qonunning nechinchi moddasida aks etgan?
65. "Inklyuziv" so'zi qanday ma'noni anglatadi?
66. Rejalashtirish -
67. Estetik tarbiya bu?

68. Quyidagi metodlardan qaysilari ongni shakllantirish metodlariga kiradi: 1) hikoya; 2) pedagoigk talab; 3) etik suhbat; 4) mashq; 5) tushuntirish
69. Mashq, o'rgatish, tarbiyaviy vaziyat tarbiyaning qaysi metodlariga kiradi?
70. Quyidagilardan qaysi biri yuqori darajada uyushgan jamoa hisoblanadi
71. Demonstratsiya – bu:
72. Aniq maqsad hamda ijtimoiy-tarixiy tajriba asosida yosh avlodni har tomonlama o'stirish, uning ongi, xulq-atvori va dunyo-qarashini tarkib toptirish jarayoni bu.....
73. Estetika so'zining ma'nosi nima
74. Estetik tarbiyaning asosiy vositalarini aniqlang.
75. Shaxsning tabiat, jamiyat va sana'dagi maqsad tarzida idrok etadigan, takomillashgan go'zallik borasidagi bahosining aks etishi nima deb ataladi
76. - ishlab chiqarishdan ajralmagan holda doktorlik dissertatsiyasini tayyorlash va himoya qilish maqsadida mutaxassislikni chuqur o'rganish va ular tomonidan ilmiy izlanishlar bo'yicha falsafa doktori (PhD) yoki fan doktori (DSc) ilmiy darajalari izlanuvchilari uchun OTM va ITMlarda tashkil etiladigan oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar bo'yicha oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim shakli
77. Estetik axborotlar oqimi, estetik va axloqiy normalar yig'indisi orqali shakllanadigan va shxsnning buyum, hodisalarga estetik baho berishida yaqqol namoyon bo'ladigan hodisa nima deb ataladi
78. O'qitish metodlarining tasnifini ishlab chiqqan olim kim?
79. Pedagogikaning qaysi sohasi shaxsi va faoliyatida nuqsoni bor bolalarni o'qitish va tarbiyalash bilan shug'ullanadi?
80. Idrok etish, o'rganish, mashq qilish va muayyan tajriba asosida xulq-atvor hamda faoliyat ko'nikma, malakalarining mustahkamlanib, mavjud bilimlarning takomillashib, boyib borish jarayoni
81. Ongli xatti-harakatning avtomatlashtirilgan tarkibiy qismi;
82. Pedagogikaning fanining obekti – bu...
83. Neyropedagogika bu -
84. Pedagogik antropologiya -
85. Qaysi so'z metod tushunchasining mohiyatini ochib beradi
86. Metod va usul tushunchalari bir narsami
87. (illyustratsiya) metodi ko'rsatilgan qatorni belgilang.
88. Ta'limning ko'rgazmali metodlarini ko'rsating.
89. .... yangi bilimlarni o'zlashtirish uchun o'qituvchi va o'quvchilar tomonidan foydalaniladigan obyekt.
90. Ta'lim mazmunini belgilovchi me'yoriy hujjatlarni belgilang.
91. .... ma'lum bir fanning mazmunini dastur asosida didaktik talablarga rioya qilgan xolda bayon etuvchi o'quv kitobidir
92. "Dunyodan – bolaga, boladan – dunyoga" kitobining muallifi kim?
93. Hamma narsa uzluksiz ketmaktelikda olib borilishi kerak, bugungi aytganlaringiz kechagisini mustahkamlashi va ertangi aytganingizga yo'l ochib berishi kerak deb ta'kidlagan olim?
94. Bilimni ma'lum bir tizimda va uzluksiz ravishda berib boorish-bu?
95. Shaxsning muayyan faoliyatni tashkil eta olish qobiliyati-bu....?

96. “Moddiy va ma’naviy hayotni uyg‘un rivojlantirishimiz kerak. Maktab bu borada asosiy bo‘g‘in bo‘lishi lozim. Maktab ta’limini rivojlantirish biz uchun buyuk umummilliy maqsadga, umumxalq harakatiga aylanishi zarur” bu fikrlar kimga tegishli.

97. 2019- yil 23-avgustdagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M.Mirziyoyev boshchiligida bo‘lib o‘tgan videoselektorda maktablarda qaysi fan o‘qitilishi ma’lum qilindi.

98. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli Farmon nima to‘g‘risida edi.

99. Ijtimoiy tarbiyaning umumiy qonuniyatlari, muayyan jamiyatda yagona ijtimoiy maqsadga muvofiq yosh avlodni tarbiyalash hamda unga ta’lim berishning mohiyati va muammolarini o‘rganadigan fan qaysi?

100. Ta’lim mazmuni deganda.....

101. Shaxsga to‘g‘ri ta’rif berilgan qatorni toping?

102. Muayyan, aniq maqsad hamda ijtimoiy- tarixiy tajriba asosida yosh avlodni har tomonlama o‘stirish, uning ongi, xulq-atvori va dunyoqarashini tarkib toptirish jarayoni-bu...?

103. O‘quvchilarni nazariy bilim, ko‘nikma va malakalar bilan qurollantirish, ularning bilish qobiliyatlarini o‘stirish va dunyoqarashlarini shakllantirishga yo‘naltirilgan jarayon- bu...?

104. Shaxsning ongida tushunchalar, sxemalar, ma’lum obrazlar ko‘rinishida aks etuvchi borliq haqidagi tizimlashtirilgan ilmiy ma’lumotlar majmui-bu...?

105. Ko‘nikma -...?

106. Malaka-...?

107. Ta’lim- tarbiya natijasida o‘zlashtirilgan va tizimlashtirilgan bilim, hosil qilingan ko‘nikma va malakalar hamda tarkib topgan dunyoqarash majmui-bu...?

108. Rivojlanish – bu..?

109. Maktab yoshidagi bolalarni tarbiyalash va ularga ta’lim tarbiya berish masalalarini o‘rganuvchi fan qaysi?

110. Ko‘rish qobiliyati buzilgan bolalarni rivojlantirish, o‘qitish va tarbiyalash masalarini o‘rganuvchi soha bu..?

111. Ijtimoiy munosabatlar jarayonida pedagogik g‘oyalarning tutgan o‘rni, shaxsni kasbiy va ijtimoiy faoliyatga yo‘naltirish muommolarini o‘rganuvchi fan?

112.....- ta’lim muassasalarining o‘quv-tarbiya ishlari jarayonini o‘rganish asosida tadqiq etilayotgan muommo holat aniqlanadi, tajriba- avvali va yakunida qolga kiritilgan ko‘rsatkichlar o‘rtasidagi farq to‘g‘risidagi ma’lumotga ega bo‘linadi.

113. Anketa so‘zining lug‘aviy ma‘nosi?

114. Fan olimpiadalari, turli mavzulardagi tanlovlar, maktab ko‘rgazmalari, festivallar, musobaqalar qaysi metodning shakllari hisoblanadi.

115. Eksperiment so‘zining lug‘aviy ma‘nosi to‘g‘ri ko‘rsatilgan qatorni toping?

116. Bixeviorizm ta’limotining asoschisi kim?

117. Inson ko‘rib turgan, uning mavjudligini, shakllanishini ta’minlaydigan moddiy va ma’naviy shart-sharoitlarning majmuasi-...?

118. Yosh xususiyatlari deb ...?

119. Bolaning jismoniy va psixik kamoloti qaysi davrlarni o‘z ichiga oladi?

120. Qaysi yosh davrida o'yin faoliyatini o'rnini o'qish egallaydi?
121. Katta maktab yoshidagi o'quvchilarning yosh ko'rsatkichlari to'g'ri ko'rsatilgan qatorni aniqlang?
122. Pedagogik jarayonda ishtirok etadigan tizim tarkibiy qismlari qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?
123. Pedagogik jarayon qonuniyatlari-...?
124. Ta'lim nazariyasi – bu?
125. Didakrikaning asosiy vazifasi nima?
126. Didaktikaning asosiy kategoriyalari qaysilar?
127. Ta'lim vositalari-bu...?
- 128.....-bilim, ko'nikma va malakalarni egallab olishning murakkab jarayoni bo'lib, o'quvchilar intellektual, irodaviy va jismoniy kuch-g'ayratini talab etadi hamda ularning rivojlanishini rag'batlantiradi.
129. Ta'limning mazmunli tamoyillari qaysi qatorda to'g'ri keltirilgan?
130. Jamiyatning shaxsni ma'naviy rivojlanishi darajasiga qo'yilgan talablar, jamiyatning ijtimoiy tajriba va madaniyatini aks ettirgan ijtimoiy buyurtmasi modeli.. bu?
131. Sinflar bo'yicha o'rganilishi lozim bo'lgan o'quv fanlari va shu fanlar uchun ajratilgan o'quv soatlari nimada ko'rsatiladi?
- 132.O'quv fan dasturi ..... asoslanadi?
- 133.Ta'limning binar metodlari muallifi kim?
- 134.Ta'limning bilimlarni o'g'zaki bayon qilish metodlari qaysilar?
- 135.Ta'lim vositalari faoliyat obyektlari bo'yicha necha turga bo'linadi?
- 136.Bundan 350 yil avval vujufga kelgan ta'limni tashkil etish shakli bu?
- 137.Har bir darsning maqsadini aniq belgilash darsga qo'yiladigan talablarning qaysi biriga kiradi?
- 138.Talabalarning bilim,ko'nikma, malaka va axloqiy sifatlarni o'zlashtirish yo'lidagi o'zaro harakatini tashkil etishga asoslanuvchi ta'lim shakli qaysi?
- 139.Tashxis-bu
- 140.O'quvchilar tomonidan mazkur fanning muayyan bob yoki bo'limlarining o'zlashtirilganini tekshirish –bu .....?
- 141.....-aniq maqsad asosida, muayyan holat darajasini sifat va miqdoriy ko'rsatkichlarda belgilashga imkon beruvchi sinov vositasi.
142. Jamoa so'zining lug'aviy ma'nosi nima?
- 143.Jamoaning shakllanish bosqichi nechchi bosqichda kechadi.
- 144.Tarbiyalanuvchilarning xatti-harakati va faoliyatiga salbiy ta'sir kjo'rsatish bilan bog'liq usul bu-...?
- 145.Ta'lim oluvchining intellekti, bilish imkoniyatlarini, iqtidor va qobiliyatlarini rivojlantirishga yonaltirilgan tarbiya –bu...?
- 146.“Tabiatni muhofaza qilish to'g'risi”dagi qonun qachon qabul qilingan?
- 147.Atoqli pedagog V.A.Suxomlinskiy qaysi asarida “Men bolalar Alifbe” ni ochib, birinchi so'zini hijjalab o'qishlariga qadar avval dunyodagi eng ajoyib kitob – tabiat kitobini mutolaa etishlarini istardim” deb ta'kidlagan
- 148.Korreksiya so'zining ma'nosi nima?

149. Defektologiya fani qachondan boshlab mustaqil fan sifatida o'rganilib kelinmoqda?
150. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan shug'ullanadigan pedagogika sohasi qaysi?
151. Og'ir nutq nuqsonlarini o'rganish oldini olish, bartaraf etish yo'llari, usullarini o'rganadigan fan.
152. Ko'rish qobiliyati zaif bolalar sezgi organlariga tayangan holda barmoqlari bilan qaysi shriftdan foydalanishadi?
153. Tarbiya bu...
154. Qaysi olim fikricha, pedagogik nazariya pedagogik borliqni ayrim tomonlarini izohlovchi, tushuntiruvchi, tashxislovchi vazifalarni bajaradi.
155. Pedagogikani fan sifatida maqsadi qanday ?
156. Pedagogikaning umumnazariy funksiyalari necha xil darajada amalga oshiriladi va ular qaysilar ?
157. Pedagogik tadqiqot metodlari necha turga bo'linadi va ular qaysilar ?
158. Kimning fikricha, shaxs ijtimoiy-tarixiy va insonni ontogenetik rivojlanish mahsuli hisoblanadi.
159. Shaxsni shakllanishiga ta'sir etuvchi omillarga qaysilar kiradi ?
160. Quyidagi qaysi olim «rivojlanish irsiyat, muhit, tarbiyaning o'zaro uyg'unligi ta'sirida aniqlanadi» deb ta'kidlaydi.
161. Ta'lim jarayonini tashkil etishning eng tarixiy qadimiy shakli bu.....
162. Bilimlarni og'zaki bayon qila turib rasmlar, chizmalar, jadvalga o'quvchi diqqatini tortish qaysi metod uchun xos?
163. Didaktikaning asosiy kategoriyalari bu...
164. Ta'lim mazmunini shakllanishini asosiy nazariyalari nechinchi asrda paydo bo'lgan?
165. Standart qaysi so'zdan olingan va uning ma'nosi ?
166. DTS nima ?
167. Qaysi pedagog olimlar inson rivojlanishida irsiyatni rolini inkor etib, yangi tug'ilgan bolani —«toza doska»ga qiyoslaydilar?
168. Sinf-dars tizimining belgilariga nimalar kiradi?
169. "Ta'lim deganda biz o'qituvchilarni o'quvchilar bilan bilimlarini mustahkamlash va o'zgartirishga asoslangan tizimli va rejali ishlarini tushunamiz" quyidagi fikrlar kimga tegishli?
- 170....-pedagogik borliqdagi pedagogik tizim ichida kechadigan ta'lim, tarbiya, rivojlanish jarayonlarini maqsadini, mazmunini, metod va vositalarini hamda shaklini o'rganuvchi fandır.
171. Konsepsiya nima?
172. Didaktika so'zi qaysi tildan olingan va qanday ma'noni anglatadi?
173. Ta'lim nazariyasining obyekti bu...
174. Natural obyektlarga nimalar kiradi?
175. Ya. A. Komenskiy «Didaktikaning oltin qoidasida» ... prinsipiga amal qilish yo'llarini shakllantirdi.

176.... metodini qo'llashda jismoniy jazoni qo'llash, o'quvchilarni urish, kaltaklash, qo'rqitish, g'azablantirish, jismonan va ruhan azoblash, tahqirlash, sha'nini yerga urish kabilar taqiqlanadi.

177.Jamoa hayotining birinchi bosqichi uchun xarakterli hodisa nima?

178.Didaktika ta'lim nazariyasi atamasi sifatida dastlab nechanchi asrda paydo bo'ldi?

179.Ta'lim muassasalarida mehnat tarbiyasini tashkil etishda mehnatning qanday turlaridan foydalaniladi?

180.... o'quvchilar ongi, hayoti, turmush tarziga muayyan jamiyat tomonidan tan olingan va rioya qilinishi zarur bo'lgan tartib, odob, o'zaro munosabat, muloqot va xulq-atvor qoidalari, mezonlarni singdirish jarayoni.

181.Pedagogik jarayon komponentlarini nimalar tashkil qiladi?

182....— o'quvchilarni rivojlanishini ta'minlovchi ta'lim turi hisoblanib, bunda asosiy e'tibor nazariy bilimlarga qaratilgan holda, ta'lim tez va yuqori darajada qurilib, o'quvchilarni o'qitishda materialni ongli anglashni, maqsadga yo'nalganlikni, samaradorlikni, tizimlilikni ta'minlaydi.

183....ta'lim muassasasi jamoasining yuqori boshqaruv organi hisoblanadi.

184.Rivojlanshida turli nuqson (kamchilik)lar bo'lgan o'quvchilarni korreksion o'qitish va tarbiyalash bilan shug'ulanadigan soha

185.Bilimlarni tekshirish va baholash qanday vazifalarni bajaradi?

186....— bu qonunga asoslangan tarbiyaga bo'lgan asosiy talab, pedagog harakatlarini aniqlovchi bosh g'oya hisoblanadi.

187.Sinf-dars tizimi bizning maktablarimizga qachon kirib keldi?

188.Sinf-dars tizimining kamchiliklari berilgan qatorni belgilang?

189.Ta'limni tashkil etish shakllari berilgan qatorni toping?

190.Dars, ma'ruza, seminar, konferensiya, amaliy laboratoriya mashg'uloti, fakultativ mashg'ulotlar, ekskursiya, ishlab chiqarish amaliyoti, mustaqil uy ishi, maslahatlar, to'garak mashg'ulotlari, kurs loyihalari, malakaviy loyihalar-bu..

191....-bu o'qituvchilar va o'quvchilar hamkorligida bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirish, ilmiy dunyoqarashni shakllantirish, o'quvchilarni aqliy imkoniyatlarini rivojlantirish maqsadida maxsus tashkil etilgan jarayondir.

192.Progmatizm nazariyasi asoschisi kim?

193... ..mutaxassisning maxsus tayyorlangan faoliyati bo'lib, tarbiyachining kasbiy ongi va ijtimoiy buyurtmadan kelib chiqadigan maqsad va vazifalardan aniqlanadi.

194.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning «Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risida» gi qarori qachon qabul qilingan?

195.Qaysi me'yoriy hujjat o'quv predmetlar bo'yicha beriladigan ta'lim mazmunini o'quvchiga yetkazish uchun ajratilgan o'quv soatlarining minimum hajmidagi miqdorini belgilaydi?

196.Ta'lim to'grisidagi Qonunning nechinchisi moddasida tarbiyaga ta'rif berilgan?

197.Ta'lim to'grisidagi Qonunning nechinchisi moddasida ta'limga ta'rif berilgan?

198.Ta'lim to'grisidagi Qonunning nechinchisi moddasida ta'lim kampusiga ta'rif berilgan?

199. Ta'lim to'grisidagi Qonunning nechinchisi moddasida ta'lim tizimiga ta'rif berilgan?

200.Davlat ta’lim standartlari va davlat ta’lim talablari Ta’lim to’g’risidagi qonunning nechkinchi moddasida keltirilgan?

“Umumiy pedagogika” fanidan o‘quv adabiyotlar va elektron ta’lim resurslari ro‘yxati

Asosiy darslik va o‘quv qo‘llanmalar

№	Muallif	Adabiyot nomi	Nashr yili	Adabiyot-ning ARMdagi shifri	Adabiyot-ning ARMdagi inventar raqami	Turi	ARMdagi soni
1	Abdullayeva B.S, Xoliqov A.A, Farsaxonova D.R, Muhammadiyeva S.V,Sheranova M.B.,.	“Umumiy pedagogika”(Pedagogika tarixi)	Darslik	Innovatsiya ziyo 2022	24. 1AA73 P 21	U-5379	100ta
2	Abdullayeva B.S, Xoliqov A.A, Farsaxonova D.R, Muhammadiyeva S.V, Sheranova M.B.,.	“Umumiy pedagogika”(Pedagogika nazariya)	Darslik	Innovatsiya ziyo 2021	24. 1SA73 A 98	U-5430	50 ta
3	Abdullayeva B.S, Xoliqov A.A, Sodiqov H.M, Primov Sh.Q, Zarmasov Sh.R	“Umumiy pedagogika”(Pedagogika mahorat)	Darslik	Innovatsiya ziyo 2021	24. 1BA73 A 98	U-5430	50 ta
4	Azixodjaeva N.N.. – T.:	Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat.	Darslik	“Fan va texnologiyalar” nashriyoti, 2006.	24. 1YA76 T91	U-4780	100 ta
5	Hoshimov K., Nishonova S., Inomova M. Hasanov R.	Pedagogika tarixi.	Darslik	O‘qituvchi, 1996.	24. 1YA76 T88	U-5880	100 ta
6	Yo’ldashev O’tkir Jumaqo’ziyevich, Abdurashidov Adham Abdulhamidovich	“Umumiy pedagogika”	Darslik	Farg’ona nashriyoti, 2021-yil	24. 1YA73 P 26	U-5779	100ta
7	O‘. J.Yo‘ldoshev A.Abdurashidov,	Umumiy pedagogika	Darslik	Fan vatexnologiya» nashriyoti 2017	24. 1YA73 P 21	U-5679	100ta
8	M.X.Toxtaxodjayeva	Pedagogik mahorat	Darslik	Toshkent: 2014 y.	24. 1YA73 A 98	U-5930	10 ta
9	M.Xushnazarova	Umumiy pedagogika(Pedagogika tarixi)	O‘quv qo‘llanma	Qo‘qon: “Farg’ona”. 2021 y.	24. 1YA73 T 71	U-4780	100 ta

10	B.Xodjayev	Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti	Darslik	Toshkent: "Sano-standart", 2017 y.	24. 1YA73 Q 53	U-5430	10 ta
----	------------	---	---------	------------------------------------	----------------	--------	-------

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Ma'naviyat yulduzlari (Markaziy Osiyolik mashhur siymolar, allomalar, adiblar). - T.: A.Qodiriy nomidagi Xalq merosi nashriyoti, 1999.
2. Ismoilova Z. Pedagogikadan amaliy masbg'ulotlar. - T.: Fan, 2001.
3. Piskunov A.I., Istoriya pedagogiki i obrazovaniya. M.: TS «Sfera», 2001.
4. Bolalarni tarbiyalash va soglomashtirish ishlarida pedagogik texnologiya.- Toshkent. 2002.
5. Pedagogikadan amaliy mashqlar va masalalar /O'quv qo'lanma. O'. Asqarova.- Toshkent, Istiqlol, 2005.
6. Xasanboev J, To'raqulov X., Xaydarov M., Isanboeva O. Pedagogika fanidan izohli lug'at. - T.: Fan vatexnologiya. 2008.
7. Djuraev R.X. va boshq. Pedagogik atamalar lug__ati. -Toshkent, Fan, 2008.
8. Boshqalardan farqli bola: parvarishlash va rivojlantirish. Shubina A.B.Toshkent. 2009.
9. Niyozov G_., Axmedova M. Pedagogika tarixidan seminar mashg'ulotlari. -T.: NOSHIR, 2011.
10. Kaldibekova A.S. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyotidan laboratoriya mashg'ulotlari. - T.: —Fan va texnologiya" nashriyoti, 2013.
11. Pedagogik entsiklopediyaI va II jild. — O'zbekiston milliy entsiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti. -Toshkent, 2012.
12. Nogiron bolalarni tarbiyalashda oila va maxsus muassasa hamkorligini ta'minlashning ilmiy-pedagogik asoslari. L.Sh.Nurmuhammedova.- Toshkent.2014.
13. Maxsus pedagogika. Toshkent.: —Fan va texnologiyalarl 2014.
14. Xalq pedagogikasi. O'quv qo'llanma. M.Mutalipova. -Toshkent, 2015.

Elektron ta'lim resurslari.

1. www.tdpu.uz
2. www.pedagog.uz
3. www.edu.uz
4. www.ziyo.edu.uz.
5. www.gov.uz
6. www.zivonet.uz
7. www.istedod.uz

Umumiy psixologiya faning mazmuni

Umumiy psixologiya: umumiy psixologiyaning obyekti, vazifalari. Psixologiya tabiiy va ijtimoiy fan sifatida. Psixika haqida tushuncha, psixikaning oriyentirovka qiluvchanlik va boshqaruvchanlik vazifasi. Bosh miya va psixika. Psixika va ong.

Psixologiya va falsafa. Sharq mutafakkirlarining psixologik qarashlari. Psixika va ongni tahlil qilish prinsiplari. Hozirgi zamon psixologiyasining tuzilmasi va uning prinsiplari. Psixologiyaning sohalari. Psixologiyaning metodlari va uning tahlili. Faoliyatni psixologik tahlili. Motivlar va faoliyat. Psixikaning taraqqiyoti. Motivatsiya va emotsiya psixologiyasi. Iroda psixologiyasi. Shaxs psixologiyasi. Shaxs, individ, individuallik tushunchalari. Frustratsiya va shaxsning istiqbol rejalari. Konformizm. Dunyoqarash va e'tiqod. Muloqot psixologiyasi va nutq. Diqqat va uning turlari. Sezgi va idrok. Xotira va xayol. Tafakkur. Muammoli vaziyat va uni hal qilish. Temperament, uning o'ziga xos xususiyatlari.

“ Umumiy psixologiya” fanidan davlat attestatsiyasi test sinovining asosiy savollari:

1. Psixologiya fani nimani o'rganadi?
guruhga ajratgan olim qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?
3. Psixologiya fan sohalari ko'rsatilgan qatorni toping?
4. Qachon psixologiya fani falsafa fanidan mustaqil fan bo'lib ajralib chiqdi?
5. Bilish jarayonlari qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?
6. "Dualizm" oqimining asoschisi qaysi qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?
7. Dualizm talimotining mohiyati nimadan iborat?
8. Jon o'z mohiyatiga ko'ra olovsimon uchqundan iboratligini ilgari surgan olim?
9. Jon o'z mohiyatiga ko'ra olovsimon atomdan iboratligini ilgari surgan olimni belgilang.
- 10.«Jon qismlarga bo'linmaydi lekin u faoliyatning oziqlanishi, his etishi va harakatga kelishi, aql idrok kabi turlarga oid qobiliyatlarni namoyon qiladi» mazkur fikr kim tomonidan ilgari surilgan?
- 11..Psixikaning eng yuksak darajasi bo'lib u, faqat insongagina xosdir?
12. Bu shunday psixik jarayonlar holatlar yig'indisiki, unda inson o'z xatti-xarakterlariga javob bermaydi, anglamaydi?
- 13.Ong nima?
- 15.Psixika nima?
- 16.Organizmning tashqi va ichki tasurotlariga markaziy nerv tizimi orqali beradigan javob reaksiyasi..... deb ataladi?
- 17.Refleks nima?
- 18.Instinkt bu - ...?
- 19.Tropizm bu -?
- 20.Ong va faoliyat bir-biriga qarama-qarshi ham aynan bir narsa emas ular bir butunlikni tashkil etadi?
- 21.Dastlabki psixologik tadqiqotlar laboratoriyasi qachon kim tomonidan ochildi?
- 22.Ilkl bora test tushunchasi kim tomonidan ishlatilgan?
- 23.Muloqot – bu...?
- 24.Monologik nutq nima?
- 25.So'z belgilari tizimi bo'lib, u muloqot jarayonida psixik faoliyat mahsuli bo'lib yuzaga keladi?

26. Pedagog va o'quvchilarning o'zaro ta'sir etish usullari yig'indisi.....?
27. Faoliyat nima?
28. Ko'nikma bu...?
29. Qaysi olim tomonidan "oliy nerv faoliyati" tushunchasini faoliyat tushunchasiga nisbatan qo'llangan?
30. Tashqi real ishdan ichki ideal ishga o'tish jarayoni bu.....?
31. Shaxs tushunchasiga to'g'ri ta'rif berilgan qatorni toping?
32. Xozirgi zamon psixologiyasida shaxs faolligi manbai – bu?
33. Avval... ongli bajarib, keyinchalik avtomatlashgan xatti-harakatlarga ..... aytiladi?
34. Motiv bu-...?
35. Emotsiya bu -...?
36. Iroda ta'rifini aniqlang.
37. Iroda sifatlarini aniqlang.
38. Individuallik bu...?
39. Diqqatning ta'rifi qaysi javobda to'g'ri berilgan?
40. Diqqat turlari faolligiga ko'ra –?
41. Diqqat xususiyatlari – bu...?
42. Sezgi – bu...?
43. Sezgilar tasnifini aniqlang?
44. Adaptatsiya – bu...?
45. Qorni ochlikni, chanqashni sezish qaysi sezgi turiga oid?
46. Sezgi qanday jarayon?
47. Analizator – bu...?
48. Idrok ta'rifini aniqlang?
49. Sezgi a'zolarimizga bevosita ta'sir etib turib, ongimizda bir butun holda aks etishiga... deyiladi?
50. Gallyutsinatsiya - bu ...?
51. Yo'q narsalarni idrok qilish bu?
52. Ilyuziya bu...?
53. Narsa va hodisalarni, uni ayni paytda idrok qilmay esga tushirish.....?
54. Ilgari idrok qilingan narsa va hodisalarni takror idrok qilish natijasi?
55. O'tmishda idrok qilingan narsalarning his-tuyg'u, fikr va ish-harakatlarning ongimizda qayta tiklanishi..... deb ataladi?
56. Beixtiyor esda qoldirishda qaysi jarayon asosiy rol o'ynaydi?
57. Xotira jarayonini aniqlang?
58. Konformlilik bu...?
59. Faoliyat turlari?
60. Hissiyot bu -...?
61. Oliy hislarni aniqlang?
62. Axloqiy hislarga nimalar kiradi?
63. Idrok qanday psixik jarayon?
64. Psixik faolligiga ko'ra xotira turini aniqlang?
65. Faoliyat maqsadi ko'ra xotira turini aniqlang?
66. Ijodiy xayolning maxsus turi qanday nomlanadi?

67. Odam o'zini oldiga hech qanday maqsad qo'ymasdan irodani ishga solmasdan qandaydir o'z-o'ziga obraz va tasavvurlarni yaratishga.....aytiladi?
- 68..... oldindan belgilangan maqsad asosida iroda kuchini ishga solib, muayyan obraz va tasavvurlarni yaratishga aytiladi?
69. Ijodiy xayolning tilakdagi kelajakka qaratilgan shakli bu .....?
70. Mazkur xayol turida voqelik aks ettiriladi, orzular amalga oshadi?
71. Amalga oshmaydigan xayol turi qanday nom bilan ataladi?
72. Tafakkur bu-?
73. Shunday bir tafakkur operasiasidirki, uning yordami bilan biz narsa va hodisalarni fikran yoki amaliy va xususiyatlarni tahlil qilamiz?
74. Shunday bir tafakkur operasiasidirki, biz narsa va hodisalarning analizda bo'lingan, ajratilgan ayrim qismlarini, bo'laklarini sintez yordami bilan fikran va amaliy ravishda birlashtirib, butun holiga keltiramiz?
75. Shunday bir tafakkur operasiasidirki, bu operasiya vositasi bilan ob'ektiv dunyodagi narsa va hodisalarning bir-biriga o'xshashligi va bir-biridan farqi aniqlanadi?
76. Narsa va hodisalarning belgi va xususiyatlari haqida tasdiqlab yoki inkor qilib aytilgan fikr.....deb ataladi?
77. Tafakkur turlarini aniqlang?
78. Tafakkurning sifati bu-?
79. Uzoq davom etadigan anchagina kuchli hissiy holatdir?
80. Uzoq davom qiladigan va barqaror bo'lgan emotsional holatdir?
81. Stress so'zining ma'nosi nima?
82. Jamiyatning axloqiy yuksalishi insoniyatning manfaatlarini va ideallarini ifodalaydi?
83. Odamning aqliy faoliyati bilan bog'liq bo'lgan hislar?
84. Odamlar chiroyli narsani ko'rganlarida, shu narsalarni tasavur qilganlarida va ular to'g'risida fikr yuritganlarida ularda paydo boladigan ijobiy hislar bu...?
85. Kishining shunday faolligidirki, bunday faollik oldindan biror maqsad qo'yib va shu maqsadga erishish vositalarini oldindan belgilab, ongli ravishda zo'r berish natijasida voqe bo'ladi?
86. Temperament so'zining ma'nosi?
87. Temperament haqidagi dastlabki ta'limot kim tomonidan yaratilgan?
88. Shaxsning individual psixik xususiyatlariga nimalar kiradi?
89. Asab tizimining kuchli, muvozanatli inert (sustkash), og'ir vazmin tip qaysi temperamentga mos keladi?
90. Xolerik bu...?
91. Xarakter-bu...?
92. Keltirilgan olimlardan qaysi biri xarakterni inson yuz tuzilishiga qarab aniqlashni taklif etganlar?
93. Insoning o'zini xayolan suhbatdoshi o'ziga qo'yish orqali uning kechinmalari va hissiyotlarini tushunishga intilishi. Bunda insonning emosional muammosiga yondashishi tushuniladi?
94. Ikki yoki undan ortiq kishilar o'rtasidagi nutq -?

95. Inson yuz harakatlarining bir qismi bo'lib, u orqali insonning o'ylari, hatti-harakatlari, tasawurlari, xotiriashi, taajjubi va hokazolarda namoyon bo'ladi?
96. Inson tanasi yoki uning qismlari yordamida ifodalanadigan harakatlar tizimidir?
97. Qobiliyatlar nimada namoyon bo'ladi??
98. Biz uning bir narsadan ikkinchi boshqa bir narsaga, faoliyatning bir turidan boshqa turiga o'tishini tushunamiz?
99. Miya fikrlarimizni mahorat bilan boshqarib, inson organizmining beshta asosiy tuyg'ulari.....nazorat qiladi?
100. Xotira jarayonlari ko'rsatilgan qatorni toping?
101. Faoliyatda motiv qanday vazifani bajaradi ?
102. Odamning har xil yosh bosqichlarida psixik rivojlanishining xususiyatlarini o'rganadigan psixologiya tarmog'i bu...?
103. Ta'limtarbiyaning psixologik qonuniyatlarini o'rganadigan psixologiya tarmog'ibu ...?
104. "Biz bolalarni o'rgana olmasdan turib, tarbiyalay olmaymiz" ushbu fikr muallifi kim?
105. Yosh psixologiyasining predmeti?
106. Yosh psixologiyasi sohalari keltirilgan qator?
107. "Inson tarbiya predmeti sifatida" nomli asar muallifi?
108. E.Erikson bo'yicha 3davr nima deb nomlanadi?
109. Senzitiv davr bu....?
110. Yosh va pedagogik psixologiya fan sifatida qachon taraqqiy etib rivojlangan?
111. Tashkiliy metodlarni tarkibiy qismlari keltirilgan javobni toping?
112. Yosh psixologiyasining asosiy metodologik tamoyillari bu....?
113. E.G'. G'oziev bo'yicha yosh davrlari nechta turi ko'rsatilgan?
114. Yosh va pedagogik psixologiya fanini taraqqiy etishda o'zbekistonlik olimlar ko'rsatilgan qatorni toping.
115. .
116. Ontogenez bu...?
117. Prenatal davr qanday davr?
118. Ona qornida rivojlanishi nechta bosqichni o'z ichiga oladi?
119. Test metodi birinchi bor kim tamonidan nechanchi yilda fanga kiritilgan?
120. "Men", "o'zim" konsepsiyasi bolada qaysi yosh davrida vujudga keladi?
121. Ilk bolalik davri nech yoshlarni o'z ichiga oladi?
122. Inglizcha bolalik davri, sinash, seksiy faoliyatidir. Bu qaysi metod turi?
123. Maktabgacha yosh davri nech yoshlarni o'z ichiga oladi?
124. Maktabgacha yosh davri nech bosqichni o'z ichiga oladi?
125. Maktabgacha yosh davrining asosiy faoliyati bu...?
126. Maktabgacha yosh davrining asosiy xususiyati bu....?
127. Bolaning o'yin jarayoni va uni tashkil qilishda tajriba, bilim va ko'nikmalardan ijodiy foydalanishi....
128. Ijodiy o'yin turlari ko'rsatilgan qatorni toping?
129. Maktabgacha yoshidagi bolalar diqqatini qaysi turi rivojlangan bo'ladi?
130. Bolalardagi predmetni idrok qilish necha oydan boshlanadi?

131. Bolaning qaysi faoliyatida aqliy harakatlari tarkib topa boshlaydi?
132. Bolaning shaxsi va shaxsiy xislatlari qaysi davrda rivojlanadi?
133. Kichik maktab yoshi davriga necha yoshgacha bo'lgan davr kiradi?
134. Kichik maktab yoshida o'quv jarayonida asosan o'qituvchilar nimani talab qiladi?
135. Kichik maktab yosh davrining asosiy faoliyat turi?
136. Kichik maktab yosh davrining asosiy xususiyati?
137. Bolaning psixik faoliyatni *rejalashtirish, boshqarish, nazorat qilish kabi* murakkab shakllariga javob beradigan maxsus bo'limlari necha yoshda to'liq rivojlanadi?
138. Kichik maktab yoshidagi o'quvchi faolligining nech xil ko'rinishi mavjud?
139. Kichik maktab yoshidagi o'quvchi Jismoniy faolligi bu...?
140. Kichik maktab yoshidagi o'quvchi Psixik faolligi bu...?
141. Kichik maktab yoshi davrida qanday xotira rivojlanadi?
142. Kichik maktab yoshidagi bolalarni tafakkuri, nutqi, uning qaysi psixologik jarayon bilan rivojlanadi?
143. Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda qanday ko'nikmalar vujudga keladi?
144. 6- 7 yoshdagi normal rivojlanayotgan bola o'z nutqida nechtagacha so'z boyligidan foydalanadi?
145. Bu metod ijtimoiy psixologiya metodi bo'lib qo'yilgan savollarga javob olishga va buning natijasida ma'lumot olishga mo'ljallangan metoddir. Qaysi metod haqida gap boryapti?
146. "Akseleratsiya" so'zining ma'nosi nima?
147. Empirik metod nimaga asoslanadi?
148. O'smirlik yoshida o'zaro munosabatlarning xususiyatlari va «tanglik» davrining kechishi nima bilan aniqlanadi?
149. O'smirlik yoshi necha yoshlarni o'z ichiga oladi?
150. O'smirlik davri qanday psixologik ko'rinishlari bilan xarakterlanadi?
151. O'smirlik davrini "psixik rivojlanishdagi krizis » deb nomlagan olim?
152. O'smirlik davri necha bosqichga bo'linadi?
153. Xarakter aksentuatsiyasi tushunchasini fanga kim tomonidan olib kirilgan?
154. O'tish davrining inqirozi haqidagi nazariya asoschilari?
155. Qaysi davrda bolalikdan kattalik holatiga ko'chish jarayoni sodir bo'ladi?
156. Qaysi faoliyat o'smirda yuksak axloqiy xis tuyg'ularni vujudga keltiradi?
157. O'smirlik davrida xotira jarayonining qaysi turi rivojlanadi?
158. O'smirlik davrida men obrazlarining qaysi turlari shakillanadi?
159. O'smirlik davrining asosiy faoliyati bu...?
160. Ta'surotni qabul qilib oladigan retseptorlar hamda javob reaksiyasini qaytaruvchi organlar bilan bog'laydigan *sezuvchi nervlar bu...?*
161. Ilk o'spirinlik yoshi necha yoshlarni o'z ichiga oladi?
162. Ilk o'spirinlik davrida shaxs motivatsion sohasining rivojlanishiga urg'u bergan olim?

163. Kim tomonidan 1920 yilda o'spirinlik haqida nazariyalar ko'pligi ta'kidlangan va 3ta yirik yo'nalishlarni ajratib ko'rsatgan?
164. Qaysi davr umumiy va maxsus layoqatlarning rivojlanishi bilan xarakterlanadi?
165. Qaysi davrda odamning fuqaro sifatida shakllanishi uning ijtimoiy jihatdan yetilishi o'z taqdirini o'zi hal qiladi, ijtimoiy hayotida faol ishtirok etish davri qaysi?
166. Pubertat bu..?
167. Dismorfofobiya bu..?
168. Yoshlik davri nechi yoshlarni o'z ichiga oladi?
169. Yoshlik davrining asosiy faoliyat turi...?
170. Sezgirlikning barqarorlashuvi necha yoshgacha davom etadi?
171. B.G. Ananov bo'yicha tadqiqot metodlari nech guruhga bo'linadi?
172. Bola taraqqiyotining ikki zonasini ajratib ko'rsatgan olim?
173. "Ong faoliyatda paydo bo'lib, faoliyatda shakllanadi" degan fikr muallifi bu...?
174. G.S. Abramova bo'yicha yosh davrlari nechta turi ko'rsatilgan?
175. .... yani uzluksiz metodi yordamida subektiv omillarning o'ziga xosligini, ijtimoiy muxitning sinaluvchiga tasiri o'rganiladi bu qaysi metod turi?
176. Elkonin harakatli o'yinlarning foydalari, mazmuni, o'zaro bog'liqligidan kelib chiqib ularni necha guruhga ajratgan?
177. Freydizm yo'nalishiga kim asos solgan?
178. Inson yoshiga qarab sezgirlikning barqarorlashuvi 2550 yoshgacha davom etishligini aniqlagan olim bu....?
179. Anketa metodi qanday usulda o'tkaziladi va nechta guruhga bo'linadi?
180. Pubertat (jinsiy yetilish) davri necha yoshlarni o'z ichiga oladi?
181. Yosh davrlari to'g'ri tasniflangan qatorni aniqlang?
182. Kichik yoshdagi o'quvchilarni xotirasi kattalarning xotirasidan...?
183. Maktabgacha davrdagi bolalarda qanday psixik jarayon rivojlanadi?
184. Nechanchi sinfdan boshlab o'qishga qiziqish differensiyalashadi?
185. Normal bola necha oydan yura boshlaydi?
186. O'quv jarayoni ko'proq qaysi sinf o'quvchilarini o'ziga jalb qiladi?
187. O'sish nima?
188. Obrazli xotira qaysi davrda kuchli rivojlanadi?
189. Bola shaxsida qaysi bilish jarayoni orqali bolada yozma nutq paydo bo'ladi?
190. Qaysi davr bolaning nutq va nutq faoliyati to'g'ri maqsadga muvofiq rivojlanishi bosqichi hisoblanadi?
191. Yetuklik davrining birinchi bosqichi qaysi yosh oralig'ini qamrab oladi?
192. Yetuklik davrida shaxs faoliyatining asosiy xususiyati nima?
193. Yetuk shaxsda javobgarlik hissi qanday kengayadi?
194. Yetuklik davrida "o'ziga hisob berish" nimani anglatadi?
195. 33–35 yoshlarda kuzatiladigan muhim psixologik o'zgarish nima bilan bog'liq?

196. Yetuklik davrida faoliyat samaradorligi asosan nimaga tayanadi?
 197. Yetuklik davrining ikkinchi bosqichi qaysi yoshlarni qamrab oladi?
 198. Yetuklik davrining ikkinchi bosqichida mehnatga munosabat qanday o'zgaradi?
 199. Yetuklik davrining ikkinchi bosqichida hayot tajribasi nimani ta'minlaydi?
 200. Yetuklik davrida "Men" obrazi nechta asosiy ko'rinishda namoyon bo'ladi?

“ Umumiy psixologiya ” fani bo'yicha o'quv adabiyotlar va elektron ta'lim resurslari ro'yxati

Asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar

No	Muallif	Adabiyot nomi	Nashr yili	Adabiyotning ARMdagi shifri	Adabiyotning ARMdagi inventar raqami
1.	Z.T.Nishonova, N.G'.Kamilova, D. U.Abdullayeva, M.X.Xolnazarova.	Rivojlanish psixologiyasi. Pedagogik psixologiya.	Toshkent. 2017	88.4	y/k 40406/1
2.	Ivanov I., Zufarova M.	Umumiy psixologiya.	O'z.FMJ, 2008	88.3 1-98	Y-6858/100
3.	Xaydarov F.I., Xalilova N.	Umumiy Psixologiya	/darslik/ Toshkent – “Innovatsiya - ziyo” - 2021	88 3 ya73	922257/1
4.	Yugay A.X., Mirashirova N.A	Общая Психология	T., Fan va texnika markazi, 2012.	88.3 Ю 15	Y-7586/8
5.	Jalilova S.	Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya	Darslik. Innovatsiya 2020	88.83	322451-322455
6.	Do'stmuxamedova Sh. A NishonovaZ.T., JalilovaS.X., Sh.K.Karimova., Sh.T. Alimbaeva	Yosh va pedagogik psixologiya	T. TDPU, 2013 .	88.574 È 83	Y-7586/8
7.	O.Tolipova	Umumiy psixologiya	“Ilm va fan” nashryoti 2023.	88.4	88.3ya-ua-722
8.	D. Saliyeva	Ontogenez psixologiyasi	“Farg'ona” nashiryoti 2024	88.2 Ya73	y/k1155/1-30

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Maxsudova M.A. Muloqot psixologiyasi. T., 2006
2. Nishanova Z, Psixik taraqqiyot diagnostikasi. T., TDPU, 2004

3. Nishonova Z.T., Tulyaganova S.T., Ubayduilaev A.X. "O'smirlik davrida o'quvchi holatining namoyon bo'lishi".T.TDPU, 2009.
4. G'oziev E.G'. Ontogenez psixologiyasi .-T.: Noshir. 2010. 359 b.

Elektron ta'lim resurslari

1. www.childpsv.ru
2. www.edu.uz
3. www.flogiston.ru
4. www.pedagog.uz
5. www.psychology.uz
6. www.psychology.net.ru
7. www.psvcatalog.ru
8. www.psychology.net.ru
9. www.tdpu.uz

60110700 – Fizika va astronomiya ta’lim yo‘nalishi bitiruvchi kurs talabalari uchun maxsus (majburiy) fanlardan yakuniy davlat attestatsiyasini test shaklida o‘tkazish tartibi va baholash mezonlari

Yakuniy davlat attestatsiyasi test shaklida o‘tkaziladi. Umumiy fizika fanidan jami 40 ta savol bo‘lib, har bir savolga 1 balldan jami 40 ball beriladi. Astronomiya kursi fanidan jami 40 ta savol bo‘lib, har bir savolga 1 balldan jami 40 ball beriladi. Umumiy pedagogika fanidan jami 10 ta savol bo‘lib, har bir savolga 1 balldan jami 10 ball beriladi. Umumiy psixologiya fanidan jami 10 ta savol bo‘lib har bir savolga 1 balldan jami 10 ball beriladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi o‘tkazish uchun har bir savolga bir daqiqa (misol va masalalar qatnashgan savollar uchun ikki daqiqa) vaqt beriladi.

Talabalarning yakuniy davlat attestatsiyasi natijalari quyidagi baholash jadvali asosida amalga oshiriladi:

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo‘yilgan bahodan norozi bo‘lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi baholar e‘lon qilingan kundan e‘tiboran 24 soat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi va talaba o‘rtasida baholash ballari bo‘yicha yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko‘rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.

EDU-DEPARTMENT.KOKANDSU.UZ tizimi orqali ERI bilan tasdiqlangan

Qo'qon davlat universiteti

Hujjat kodi: YADA0047

Kafedra mudirlari tasdig'i

Kafedra mudiri
(Fizika va astronomiya)

Tasdiqlangan

QO'CHQOROV MAVZURJON
XURSANBOYEVICH

2026-03-19 06:36:42

S/N: 78FA5F9B

Dekanat va Boshqarma tasdig'i

Fakultet dekani

Tasdiqlangan

XO'JAYEV VAXOJON UMAROVICH

2026-03-23 06:40:28

S/N: 791DC60C

O'quv-uslubiy boshqarma

Tasdiqlangan

BARATBAYEV BEKZOD BATIROVICH

2025-10-29 10:04:43

S/N: 78E806EB